Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 98. szám. Csütörtök, augusztus 17.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: I évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Egy modern magyar város.

III.

1902-ben a város közönsége *Brenner* Tóbiás első tanácsnokot, aki *Éhen* Gyula nagy alkotásai idején az ő legelső munktársa volt, választotta polgármesterré.

Az alkotásokban gazdag évek dagálya után a csendes munkálkodás évei következtek. *Brenner* polgármester legfőbb gondja volt a város pénzügyi egyensulyának fentartása és hogy a város mérsékelt anyagi erejével is a haladás és fejlődés biztositva legyen. Az ő polgármesteri évei alatt létesült:

1. A III. kerületi népiskola (1904) 63 000·—
2. III. Kerületi óvoda (1905) . . . 30.000·—
3. Kioszk a Szent-István parkban (1905) . . . . . 39.000·—
4. Népfürdő Perintpatakon (1906) 9.000·—
5. Beruházások az állatvásártéren (1907) . . . . . 10.000·—
6. Polgári fiuiskola kibővitése (1909) 11.000·—
7. Zrinyi Ilona utcai népiskola (1910) 120.000·—
8. Hozzájárulás a vasvármegyei múzeum költségeihez (1910) . . . 20.000·—
9. Hozzájárulás a Szily-János-szoborhoz (1909) . . . . . 12.000·—
10. Beruházás útépitményekbe a kövezetvám terhére . . . . . 31.000·—
11. Beruházás egyéb útépitményekbe 29.000·—
12. A csatornahálózat fejlesztése . 38.000·—
13. A vizvezetéki hálózat fejlesztése . . . . . 24.000·—

Az összes beruházások 1902. évtől 1910-ig . . . . . 436 000·—

költséggel.

Továbbá a város megterhelése nélküli létesítmények:

1. A m. k. gyermekmenhely (1904) 170.000·—
2. Múzeum 147.000 k., levonva a város által . . . . . 127.000·—
3. A szentdomonkosrendü növérek zárdája és iskolája (1907) . . . 413.000·—
4. A Karmelita nővérek zárdája (1907) . . . . . 80.000·—
5. Erdei iskola . . . . . 9.000·—
6. A fehér kereszt egyesület gyermekkórháza (1910) . . . . . 380.000·—
7. A vakok intézete (1910) . . . 250.000·—
8. Árpagyöngykásagyár (1907) . . 330.000.—
9. Katonai élelmezési raktár (1910) 850.000·—
10. Szily János-szobra 20.000 k., levonva a város által adott 11.000 koronát (1909) . . . . . 9.000·—
11. Kulturház épitése (1909) . . . 90.000·—
12. Az uj népliget a szépitő egyesület által (1908) . . . . . 5.000·—
13. Haltartó medencék létesitése, hogy a közönség élő hallal legyen ellátható . . . . . 6.000·—

A város megterhelése nélküli létesitmények 1902—1910-ig . . . . 2,719.000·—

A város fejlődésén tehát, ha nem is volt oly rohamos, mint korábban, *Brenner* Tóbiás polgármester szivósan és kitartással buzgólkodik, hogy a város haladását biztositsa.

IV. Az utcák rendezése és utburkolatok.

1898-ik évben Szombathelynek még csak egyetlen egy utcája, a Berzsenyi-Dániel-utca volt kövezettel ellátva.

Az utcák kavicsolva voltak és lovakkal vontatott uthengerlővel lehengerelve. A járdák tulnyomóan kemény cerithium mészkőkockákkal és részben gránitkockákkal voltak burkolva, az előbbiek már erősen megviselt állapotban.

Az első aszfaltjárdák dr. *Szabó* Ernő polgármester idejében az 1891-ik évben létesültek.

A város az 1899-ik évben a kormánytól közuti vámszedési jogot nyervén, az ezirán benyujtott tervezet alapján *Éhen* Gyula polgármester az 1899-ik évben meginditotta az utcák rendezése és szilárd anyaggal való burkolása iránti munkálatokat.

Éhen Gyula a városrendező munkálatokat ugy osztotta be, hogy az utcarendezést és útburkolást megelőzte a város általános csatornázása, valamint a vizvezeték lerakása, nehogy a munkálatok következtében az utburkolatok megbolygattassanak. Csak akkor, amidőn a talaj már megülepedett, kezdődtek meg a burkoló munkálatok.

A városnak nem lévén oly térképe, amely a tervezéshez felhasználható lett volna, *Szilárd*

Megyek vidékre.

— *A „Fejérmegyei Napló" tárcája* —

I.

A muzeum-kertben találkoztam Sámsom Aladár barátommal. Épen vége volt az ülésnek a Sándor-utcai házban; képviselők, hirlapirók, benevolus auditorok, készülő politikusok és kiváncsi hölgyek tarka keveréke vonult keresztül a szük vasajtón, szétoszolva a virágágyak előtt. A második kapunál ütköztünk össze. Én mentem szokás szerint rohamlépésben; ő pedig jött, arcát fehér kendőbe rejtve; akkor vettük észre egymást, mikor kalapunk széle összesurlódott.

— Pardon . . . . pardon . . . . Te vagy? Én . . . .

— Megyek a fővárosból; szólt aztán kurtán . . . . Gyömbérfalva . . . Persze szerkesztőnek. Reformálni fogom a Hiradót. Kiállhatatlan ez a főváros.

— Irigyellek. Az a jó levegő!

— Az is. A szabad ég barátom, a szabad ég . . . . Iszonyu ez a fogfájás. Ez is csak a fővárosban eshetik meg az emberrel.

— Miért épen itt?

— Minden utca valóságos defilé. Rosszabb az alagutnál. Mintha két ellentétes nyitott ablak között járnánk . . . Huh! Most megint tép, szaggat. A mártirok szenvedése semmi sem volt ehhez képest, mikor tüzes fogókkal csipdesték őket. — Rettenetes. Igen, az ablakok. Valami borzasztó az. Olyan ostobán vannak épitve ezek a házak. Vékony falak, melyeken keresztül dudol a szél . . . Juj! Megbolondulok! Ott sokkal jobb dolgom lesz . . Békés ház. Nagybátyám háza. Kertre nyiló ablakok. Minő élvezet lesz az . . . Fogalmatok sincs róla.

— Dehogy nincs; hiszen —

— Hát elfelejtettétek. És mindig jobban fogjátok felejteni. Megrozsdásodtok ebben a köd ös, kormos levegőben. Kávéház, korcsma füstje kérgesiti meg a lelketeket. Elvesztitek érzékeket minden poézis iránt. Oh, ott a kis városban egészen más az élet.

— De hiszen magad iparkodtál, hogy idekerülj.

— Ebbe a taposó malomba. Persze. Ugy jártam, mint százezer más ember. Ábránddal, reményekkel megrakodva jöttem föl. De csalódtam. Az irók irigyek, a művészek követelők, az élet drága, sok a gazdag ember és lenéz bennünket, ha nem futhatunk velük versenyt. A lakbér sok, a piacra ki se nézzen, a ki nem meritheti lapáttal a pénzt . . . Ott egészen más lesz az élet. A lakás semmi, ugyszólván. A hust potom áron adják. A bor, a bor . . .

— Az a fő, nemde?

— Hogyne? Az az igazi életital.

— Meg vagyok nélküle akár egy hónapig is.

— Én nem. De van egy kis szőlleje a feleségemnek. Pompás bor terem rajta. Majd megkóstoltatom, ha lejössz. Iszunk nagyokat. Ha pedig vizet akarsz, szolgálhatok azzal is. Kitünő viz; gondolhatod. Nem ilyen langy, piszkos vizvezetéki. Oh, minden kollegámat sajnálom, a ki kénytelen vele élni. Talán azért is szoktam el annyira tőle. Otthon még lábviznek sem fogadnám el, kikergetném vele a cselédet . . . A cselédek is milyen rosszak itt! Valóságos csapás! Nagy bér, sok evés, korlátlan szabadság . . . Egész éjjel barangolnak a szeretőjükkel, nappal nem vehetjük hasznukat. Ott mernének ugy felülkerekedni, mint a fővárosban.

— Az már igaz . . .

Barátom rögtön közbevágott.

— Ott merjenek pletykázni . . .

— Óh, hagyd el! Ott a vidéken van csak

Sövegjártó János

Hazai és Rumburgi vászon áruháza. Szfehérvár, Barátok épülete.
AZELŐTT: Özv. HANEL ANTALNÉ.
Ágy és asztalnemüek, Franczia batiszt, Angol Zephyr, Szines és fehér ruha vásznak a legolcsóbb szabott árakon. Ugyanitt tanuló fiu felvétetik.

Mai lapunk 4 oldal.

00000469

Emil főmérnöknek első teendője volt a város 1:1000 mértékű *térképének* elkészítése. *A város szintezései* a csatornázó tervek készítése alkalmából a földmivelésügyi miniszter engedélyével *Gerő* Ferenc műszaki tanácsos vezetése alatt a kir. kulturmérnökség hajtotta végre.

A szintezés a vasuti pályaudvarban levő 213.633 *m* Adria feletti magassági fixpontból indult ki.

A házsorok vonalai a felrakás után a kiszögelések megszüntetése céljából a helyszinrajzon szabályoztattak. A kocsiutat akként tervezték, hogy irányát minél kesevebbszer változtassa és lehetőség szerint az utca közepén legyen.

Az irányváltozásokat szépészeti szempontból ivek közvetitik.

Az utburkolások módjának megállapitá... kor szem előtt voltak tartandók:

1. Az illető utca forgalmának élénksége.

2. A város vidékén gazdaságosan megszerezhető utépitő anyagok.

3. A város mérsékelt pénzügyi viszonyai.

Éhen Gyula ezek után Márkus Józsefnek Budapest polgármesterének ajánlatára felkérte *Mihályfi* József székesfővárosi műszaki tanácsost, hogy bőséges tapasztalataival és gazdag ismereteivel a nagy és fontos kérdésben a várost támogatni szíveskedjék.

Mihályfi József Szombathelyre utazván, a helyszinén tett tanulmányok alapján az épitőbizottsággal együtt *az utcarendezés és utburkolás programmját* következőképpen állapitotta meg.

1. A vasuti teherpályaudvarra vezető és legnagyobb forgalmú Szentmártoni-utca a legszilárdabb és legjobb minőségü, vagyis gránit- vagy bazaltkockaburkolattal látandó el.

2. A város belső részében, ahol üzletek, hivatalok és iskolák vannak, vagyis tizenhat utcában és téren aszfalt-coulée-burkolat alkalmazandó.

3. A városon keresztirányban átmenő teherforgalom az aszfaltburkolatú utcákról eltérelendő és a város belső részét körülvevő utcákra irányitandó, amelyek mészkő-alapozásra fektetett bazaltkőmakadammal burkolandók és pedig 25 utca.

4. A külső kisebb forgalmú 32 utca közönséges folyamkavicscsal és úti gőzhengerelő géppel előállitandó makadamburkolattal boritandó.

Megállapitatott továbbá az egyes utcák forgalmához képest a kocsiutak szélessége, vagyis utcák keresztmetszete.

Az ujonnan nyitandó utcák normális szélessége 14·0—16·0—20·0 *m*-ben, a kocsiutak szélessége pedig járdaszegélytól járdaszegélyig mérve 6·0—8·0 és 10·0 *m*-ben határoztatott meg.

A jobbról-balról fönnmaradó területek csak egy-két utcában burkolandók egész szélességükben mint gyalogjárók. A többi utcákban a gyalogjárók egyelőre csak 2·0—2·5 *m* szélességben készitendők. A járdák és utszegély közötti területek egyelőre járdabővitések maradnak és fák ültetésére, valamint az utcai lámpások és villamos áramu vezetékek oszlopainak elhelyezésére fognak szolgálni.

Ez a *szegély* a gránitkockaburkolatokban 18|18|28 *cm*-es, hosszában fektetett gránitkövekből áll. Az aszfaltburkolatokban ugyanilyen betonba rakott 18|18|28 *cm*-es gránitkövek használtattak, továbbá 25|20 *cm* keresztmetszetü 1·0—1·5 *m* hosszú gránitkövek és 32|24 *cm* keretmetszetü 1·0—1·5 *m* hosszu mészhomokkövek. Az utóbbiak a régi kockakőjárdákból maradt és kopott, de még használható szegélykövek voltak. Felhasználás előtt azok felületét kőfaragó simára ledolgozta.

A szegélyek még betonba rakott álló keramittéglákból is készültek. A keramittéglák mérete 8|10|20 *cm*.

Makadamburkolatokban a szegély válogatott és durván idomitott nagyobb bazalt-termésköd-arabokból készült és a folyóka kövezetével együtt fövényba van rakva. Laza talajon a folyókák és szegélykősor alatt is mészkőalap van.

UJDONSÁGOK.

— **A király.** Nyolcvanegy éves ma a legelső magyar ember, a király. Születése napját az egész nemzet megünnepli. Városunkban pénteken reggel 8 órakor a katonaság a felsővárosi róm. kath. templomban szent misét hallgat. Csütörtökön este zenés takarodó lesz. A Szent István templomban d. e. 9 órakor lesz ünnepélyes szent mise a királyért, a polgári hatóságok és hivatalok részvételével.

— **Esküvő.** Nagyboldogasszony napján tartotta esküvőjét a tabáni plébánia templomban *Fábián* Gáspár budapesti épitészmérnök, müegyetemi assistens *Horváth* Annuskával, Horváth István kelenföldi hangszergyáros leányával. Az esketést dr. Vass József lapunk felelősszerkesztője végezte. Tanuk voltak: Fábián József máv. mérnök és Hoffmann K. István miniszteri fogalmazó. Többször voltunk abban a kellemes helyzetben, hogy olvasóinknak hirt adhatunk az Istentől gyönyörü tehetségekkel megáldott fehérvári születésü ifju mérnök sikereiről. Most, hogy egy nagyon kedves, szép fehér leánylelket hóditott meg magának s vele indul az élet uj utjára, e lap olvasói közül is bizonyára igen sokaknak jókivánságai és imája kisérik ezen az uton. Mi is ezekhez csatlakozunk s kivánjuk és kérjük, hogy az Isten kegyelmének napja ragyogjon állandóan a boldog ifju pár élete felett.

— **Uj doktor.** Büttner Ferenc székesfejérvár egyházmegyei papnövendék, aki a római Germanico Hungaricum intézetben végzi tanulmányait, kitünő sikerrel tette le a római egyetemen a bölcsészeti doktorátust.

---

igazi melegágya a pletykának. A hol mindenki beláthat a másiknak keritésén.

— Azért óvakodik olyasmit tenni, a mi a világ szájára kerülne. A nagy városban meg épen az ismeretlenség védelme alatt szélhámoskodnak az emberek. Mindenki többnek akar látszani, a mi. Ebből származik aztán az erkölcstelenség. Mi? Nem hiszed?

— Dehogy nem.

— Én már tapasztaltam eleget. Megfigyeltem minden házban, a hol csak laktam, az embereket. Sajnos, elégszer tapasztalhattam, mert mindenuntalan változtatnom kellett a lakásomat, hol a házi ur kiállhatatlan, hol a házmester goromba. — oh ezek a házmesterek! — oda eresztettek a szomszédomba olyan házaspárt, a ki csak szinleg élt házastársi viszonyban; az ur maga hozta a gavallérokat az asszonynak . . . Gyalázat, nem maradhattam ott egy fiatal asszonynyal, hogy azt is megrontsák. Oh ez a főváros! Ilyesmi nem történhetik a vidéken. Megyek vidékre.

II.

Sámson Aladár pár nap mulva elutazott Gyömbérfalvára. A következő héten már az ő neve alatt jelent meg a „Gyömbérfalvai Hiradó."

Ugy látszott csakugyan, hogy jóra vedlett. A fővárosban csupa gond és küzködés volt az élete, ott meg nyakig esett a vajas bödönbe. Lakás volt, hitel a nagynéniknél és nagybácsiknál, meg a felesége rokonainál quantum satis; és elég okos volt, nem feszíteni a hurt addig, a míg szakad. A fővárosban ellesett modorral csakhamar az övé lett a vezérhang a városban, mivelhogy az okosabbak ugy is lenézték a kevésbbé bölcs polgárokat, a kiknek meg nem adott az Isten elegendő sütni valót, azokat könnyen vezethette Aladár ur.

Mindenesetre kellemesebb volt a sorsa, mint a fővárosban. Először is ur volt, a maga ura; nem kötötte sem kiadói rendelet, sem kollegialitási fegyelem, ő volt a saját főnöke és kollegája egy személyben, s ha rendeletet adott ki önmagának, nyomban enyhitette még messzebb menő szabadsággal. A jó kollegák szivesen átvállalják egymás munkáját, s mert ő nem róhatta másra, rárótta az ollóra, mely hűségesen dolgozott neki nagyon csekély honoráriumért, a mi havonkint a kenő olajra kellett.

A mulatságból nem fogyott ki sohasem. Tüzoltó-ünnep, lövölde, kaszinó, zászlóavatás, tüzvizjótékonyság ennek vagy annak a községnek javára; — mindenben ott kellett lennie. Kikérték tanácsát, mint nagyvárosi emberét; felesége pedig uszott a dicsőités árjában, ő meg a tiszteletbeli vacsorák és finom borok özönében. A övé volt az első hely a szinházban; mert féltek tollától, hogy nemcsak a kisvárosban rontja meg a dolgukat, de egyebütt is, elhireszteli a társaság gyöngéjét a fővárosi lapokban is. Viszont a lekötelező figyelemért buzgó apostola lett a művészetnek, járt nap-estig a bérlőket fogdosni és a szini évad végén deputációba jött el hozzá az igazgató, rendező és a sugó, megköszönni az önzetlen, hazafias támogatást.

Hol itt, hol ott lehetett valamit leplezni; s ő megtette szivesen. Megyénél, városnál, iskolán vagy az egyletekben mindig van valami hiba, a mit a rövid tekintetü közellátó publikum nem vesz észre; de észrevesz egy pár árgus szem, a milyen Aladár barátomé. Ilyenkor aztán beszélni — ezüst; de hallgatni meg — arany ám.

Szóval virágzó dolga volt már, mikor egy izben találkoztam vele Gyömbérfalván.

Azt nem mondhatom, hogy a fővárosi poros levegőből menekültem. Mert por ott is volt elég; elegebb mint itt a sok emeletes házak között. Igaz, hogy a locsolók okozta sár nem piszkitotta be nadrágomat, mert hiszen ott egyáltalában nem szoktak locsolni, meg kocsi sem jár gyakran az utcák hepe-hupás kövezetén.

Hanem mentem egy kissé frissebb levegőt szivni, visszapótolni azt a bizonyos percent oxigént, melyet itt elkapkodunk a más emberek orra elől, és cserébe csak szenet adunk, ártalmas, nehéz, szenet, mintha nem okádna eleget a sok füstös gyári kémény.

Persze hogy sokkal boldogabb szinűk volt mindazoknak, a kikkel szerencsém volt találkozni, a kiket még az este tömegesen mutatott be Aladár a népkertben. Vidám, gondtalan társaság közé keveredtem. Szidták ugyan rendre a nagy adót; de szánakozva pakoltak össze szidalmaikkal, mikor elmeséltem, hogy bennünket hányszor és mennyiért ekzekválnak és még meg sem invitálhatjuk az exekutor urat egy kis tavalyira, hogy a poharazás közben feledkezzék meg a foglalásról, mivel hogy nincs a hol borunk teremjen. A mi mustunkat a korcsmába szürik — spiritusból meg bodzavirágból . . . Kegyetlen jó ára van a bodzavirágnak. Ugyan miért nem termeltek többet, h gy olcsóbb legyen?

A népkertből a kávéházba mentünk.

Mindig csak magunk, férfiak.

Itt nem nevelik a leányokat, olyan félszegen, hogy menyecske korukban korcsmázni lenne kedvük. Még csak az kellene! A nőnek otthon a helye. Tartsa rendbe a házat. Ne hagyja gyermekeit a cselédre, hanem viseljen maga gondot rájuk. És a gyömbérfalvai asszonyok hiven megfelelnek a kötelességüknek. Ha szinházba mennek is, egy-egy öreg tanti, vagy mama, vagy megbizható rokon marad otthon. Szinház után azonban sietnek egyenest haza, nem ülnek be a vendéglőbe vacsorálni. Megvacsorálnak már előbb otthon, mert az nem kerül annyi pénzbe . . .

— De hisz azt ott fenn is igy teszik sokan: mondám én.

— Sokan; de nem mind. A többség nem.

00000470

— **Áthelyezés.** Dr. Ernyei Jenő helyettes tanár Debrecenből a helybeli állami főreáliskolá hoz helyeztetett át.

— **Vasutasok áthelyezése.** *Schweiger* Ferenc mérnök Czelldömölkről a helybeli M. Á. V.-hoz osztály-mérnökké, — *Vámos* Ignác főmérnök a H. É. V.-tól Szombathelyre, az üzletigazgatóság központjába, — *Nascsák* József mérnök Szombathelyről a helybeli H. É. V. osztálymérnökévé, — *Kenessey* Zsigmond a helybeli M. Á. V. osztálymérnökké, — *Kessler* Gyula a forgalmi kirendeltség vezetője Veszprémbe, — helyébe *Szentirmai* Fülöp, a sümegi állomás vezetője neveztetett ki és megbizták a forgalmi kirendeltség vezetésével.

— **Támadás Radu Demeter gör. kath. püspök ellen.** Az Orsz. Pázmány-Egyesület védő irodája közli velünk: Egy laptudósító nyomán az a hir járta be a fővárosi sajtót, hogy Radu Demeter nagyváradi görög kath. püspök megtiltotta a makói egyházközségnek a magyar nyelvü liturgia használatát s ezt a püspöki intézkedést a lapok oly kommentárokkal kisérik, mintha a püspök ezt magyargyülöletből tette volna. Az Orsz. Pázmány-Egyesület védőirodája kérdést intézett ez ügyben a megtámadott püspökhöz, aki az alábbi felvilágositással szolgált:

— A makóiak ezelőtt három esztendővel fordultak hozzám azon kéréssel, hogy engedjem meg nekik a magyar liturgiát. Válaszomban kénytelen voltam kijelenteni, hogy e kérés teljesitése nem áll hatalmamban, az nem is tartozik az én jogkörömbe, miután az kizárólag a római pápa őszentségének joga, hogy a liturgia nyelvét meghatározza. Egyébként a makói plébánián már évtizedek óta három nyelven folyik a liturgia: magyar, román és ó-szláv nyelven. Ezt a szokást én sem bolygattam meg s az még ma is érvényben van. Tehát nem felel meg a valóságnak a lapok ama közlése, hogy Makón kizárólag román volna a liturgia nyelve. Különben is, tekintettel arra a körülményre, hogy a makói gör. kath. hivek nem mindannyian tudnak románul, a szentbeszédek már évek óta kizárólag magyar nyelven tartattak és tartatnak.

A püspök e nyilatkozatát minden lap közölte s egyben közölte a Magyar Távirati Iroda helyreigazitó tudósitását is, mely szerint a makói gör. kath. plebános kijelentette, hogy évek óta nem járt Nagyváradon, hivei békében élnek s valószinűnek tartja, hogy a lapokat valaki felültette.

— **Szent István ünnepség.** A székesfehérvári keresztény munkás-egyesület Szent István apostoli király ünnepén 1911. aug. 20-án, vasárnap d. u. 5 órakor Távida-u. 6. szám alatti ház udvarán, rossz idő esetén a nagyteremben házafias ünnepélyt rendez, melyen az ünnepi beszédet dr. *Kuthy* József c. főigazgató mondja, a megnyitót Ketskés Elek főtitkár, a zárószót Krasztina Lajos igazgató tartja. Borián Ferenc tanárjelölt „Ének sz. István napján" cimmel saját költeményét szavalja. A felsővárosi dalárda 3 számmal szerepel a müsoron Kammel József karnagy vezetésével.

— **Kinevezés.** Ernszt József pusztavámi anyakönyvvezetői helyettest a főispán házasságköthetésekkel rendes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

— **Tanitói kinevezések.** Gróf Zichy János vallás és közoktatásügyi miniszter egyházmegyénk területén levő állami iskoláknál a következő változásokat és kinevezéseket eszközölte: Kovács Irént a ráckeresztúri, Haják Máriát a baracsi, Hajas Ilonát a dunapentelei, Imre Lajosné, Németh Ilonát a baracskai állami iskolához kinevezte; Gergely Irént Dunapentelérő Kistapolcsányba, Arrmandola Adélt Lestyénből Martonvásárra, Elgecz Vilmát Tápióbicskéről Pilisszentivánra, Lacza Józsefet Szerdhelytelekről Pilisvörösvárra, — Hambeck Rózát Almáskamarásról Törökbálintra, Szücs Gyulát Nagysomkutról Pilisszentkereszte, Dümmerling Hermint Vecseházáról Piliscsabára és Sentey Sándornét Törökbálintról a kispest-munkástelepi állami iskolához helyezte át.

— **Honvédeinkről.** Tegnap délelőtt valóságos népvándorlás volt a vasúti állomástól fel a honvédlaktanyáig. Öreg rezervisták cipelték vállaikon még a rekruta korukból féltve megőrzött ládáikat, neveik, lakhelyeik feltüntetésével. A tartalékosok még ma délelőtt bevonultak s f. hó 23-áig itt városunkban század és zászlóalj kiképzésben részesülnek s akkorra idejönnek a veszprémi honvédek ezredösszpontositásra s innen f. hó 26-án vonaton utaznak Munkácsra, ahonnan gyalog mennek fel a királygyakorlatra.

— **Igy temet az ur jámbor szolgája.** E cimmel A Nap és ennek nyomán a Népszava f. é. augusztus 12-i számában hir jelent meg, mely szerint Hódmezővásárhelyen az apátplebános megtagadta egy öngyilkos leány eltemetését. Sok könyörgésre küldött ugyan papot, aki azonban reprodukálhatatlan kifejezéssel köszöntött be a halottas házhoz és a szertartás elvégeztével kijelentette, hogy ő poros utcán akarta végig vitetni a halottat, akit ezért pap nélkül földeltek el. Az Orsz. Pázmány Egyesület védőirodájának megkeresésére az apátplebános a következő felvilágositást adta: Hódmezővásárhelyen csak a katholikusok kisérik ki a halottat az 5—9 kilométer távolságra eső temetőbe s mivel ez sok időt vesz igénybe, rendszerint a rövidebb uton szokták a menetet vezetni. Igy történt most is, azonban az öngyilkos leány hozzátartozói ragaszkodtak ahhoz, hogy a temetés kerülővel történjék, a főutcán, tehát a hosszabb uton. E kivánságukat a káplán nem teljesitette s minthogy nem követték őt, kiment a temetőbe és beszentelte a sirt. A sértő kifejezés mindössze annyi volt, hogy „ne parádézzanak!" ami tekintettel arra, hogy öngyilkost temettek, talán helyenvaló is volt.

— **Csizmadia, cipész és szijgyártó iparosok figyelmébe.** A magy. kir. keresk. miniszter értesitése szerint a csász. királyi hadügyminisztérium az 1912—1914. évekre szállitandó bőrnemű és ruházati felszerelési cikkek beszerzésére versenytárgyalási hirdetményt bocsátott ki. Minthogy az egyes szállitócsoportok részére fentartott, illetőleg előre biztositott százalékes részesedés időtartama a f. évvel megszünt, *az összes, tehát nemcsak az uj, hanem a régebbi szállitók is* kötelesek szabályszerűen szerkesztett ajánlatalkat legkésőbb szeptember hó 7-ig benyujtani. Felhivom tehát az érdekelt iparosokat, hogy ajánlataik, illetve csoportajánlatuk megtételére f. hó 30-ig az ipartestület irodájában jelentkezzenek.

A szijgyártó iparosok figyelmét külön is felhivom a versenytárgyalásra, mert jóllehet a nyerges és szijgyártó ipari cikkek a szállitásnál nagy értéket képviselnek, mégis ezen cikkek szállitására az egész országból igen kevesen pályáznak. Megjegyzem, hogy a szállitásban csak kisiparosok vehetnek részt. Dr. *Warhanek* Ferenc, ipartestületi jegyző.

— **Megbüntetett hentesek.** A rendőrség ma délelőtt 21 piaci hentest büntetett meg, mert az egészségügyi szabályokat be nem tartották s a hus árait jelző táblát a sátorban nem helyezték el.

— **Villámcsapások.** Vasárnap és kedden délután vármegyénk területén több helyen leütött a villám. *Pátka* községhez tartozó Baglyasszőlőhegyen özv. Szántó Sándorné présházába — mely legszebb e vidéken — vasárnap délután 4 órakor lecsapott a villám s az egész épületet porrá égette. Ugyanekkor a Pátkához tartozó Fülöpmajorban özv. Kósa Adolfné szérüskertjén egy hatalmas kazalba ütött bele a villám s ezt is felgyujtotta. A kazal, mely biztositva volt, szintén a lángok martaléka lett. *Csősz*i pusztán f. hó 15-én délután Grünfeld Pál aratói áldomást tartottak s mikor legjavában állt a vigasság, leütött a villám egy 6000 koronát érő asztagba s azt porig elégette. *Székesfehérváron* szárazménkü járt kedden délután. A Sörpince-utcában egyik ház tetejéről a kéményt ütötte le a villám. Mint halljuk, Polgárdin is nagy tüzet okozott kedden délután egy villámcsapás. Ezeknél a tüzeknél mindnél tapasztalható volt az a szomoru körülmény, hogy a nép lelkében még mindig él az a babonás hit, hogy a villám által okozott tüzet nem lehet oltani s éppen azért nem is fogtak buzgón az oltási munkálatokhoz.

— **Állami kezelés alá.** A Fehérvár Érdi utat (Budai-út) a kereskedelmi miniszterium állami kezelés alá vette át. A város tehát ismét megszabadult egy kis tehertől, mely az ut kezelésével jár.

— **Tragédia.** Megrendítő szerencsétlenségről értesit bennünket adonyi tudósitónk. Ercsiben f. hó 15-én bucsu volt, mely alkalommal a szomszédos községekből, igy Adonyból is igen sokan átrándultak. Kremmer Ferenc jómódu adonyi szabómester is egész családját elvitte a bucsura egy kis ünnepnapi szórakozás céljából. A kellemes percek és az élvezetes mulatság helyett azonban egy rettenetes csapás jutott Kremmerék osztályrészeül. Ugy déltájban ugyanis, amint a Duna parton elköltötték a magukkal vitt elemózsiát, Kremmerné megszomjazott s 9 éves Jóska fiával oda ment a hatalmas folyam szélére, hogy vizet meritsen. Az ügyes kis fiu megakarta kimélni édesanyját a fáradtságtól s ő meritette meg a korsót. De alighogy az edény megmerült, a fiucska a part szélén megszédült s belebukott a vizbe. Képzelhető az anya rettentő kétségbeesése, amit érzett, midőn a neki kedveskedni akaró gyermeke elmerült a Duna hullámaiban. A következő pillanatban fia után ugrott, de nemhogy azt kimenthette volna, hanem ő maga is majdnem bent maradt. Fuldokolt, már mikor közelben levők kimentették s még most is eszméletlenül fekszik. A kis Kremmer József azonban teljesen elrejtette a Duna, dacára a folytonos, szorgalmas keresésnek, még mindig nem találták meg holttestét. A fiu pedig uszni is tudott, de azon a helyen, ahol vizet akart meriteni, egy forgó volt, mely lesodorta a szerencsétlen gyermeket a viz alá, ugy hogy ki sem tudott onnan szabadulni. Kremmerék családja iránt az egész környéken általános a részvét.

Ha irógépet venni, vagy becserélni akar mindenek előtt forduljon Klökner Péterhez Székesfehérváron, mert sehol jobban és előnyösebben nem vásárol.

Vagy jobban mondva, néhány kivétel ott is találkozik. De csak kivétel és néhány. Itt azonban ez a szabály. Megitélnék azt, aki nem igy cselekednék. Mert itt szigoruan vigyéznak egymás erkölcsére; nem ugy, mint ott fenn Budapesten. Ott bezzeg nem tudja a férj, hányadán van. A mig hivatalában van, ki tudja hol járhat, vagy kit fogadhat a kedves menyecske. Messze vannak a lakások, bajos az ellenőrzés . . .

— Nem is kell a jó asszonyt őrizni.

— Hej, hamis a zuája mindegyiknek.

És most a társaság minden tagja tudott elmesélni valami kalandot, mely csodálatos módon nem fővárosi asszonyokkal esett meg, hanem gyömbérfalviakkal. Hogy szökött meg Pákászné egy katonatisztté, akivel az ura háta mögött ismerkedett össze, hogy találkozott a Seregi mérnökné a huszártisztekkel . . . nagy selmák azok! És a többi.

És mindegyik odatette ármányos szemhunyorgatással:

— Tudnánk még egyebet is.

Csak azt csodáltam, hogy ezek a tisztelt urak, kikkel megismerkedni olyan végtelen szerencsés valék, majdnem mind nős emberek, fiatal házasok voltak s mégis oly nyugodt lélekkel körözték a csiklandós adomákat a bokorból kiugrott nyulról, torkonakadt szőlőcsutkáról, az esztelenül kiszalasztott te szócskáról, mely árulója lett a szerelmeseknek, tanuul hivatkozván a gyömbérfalvai holdvilágra, mely följegyzé a pikáns légyottokat, olyan vidáman nevettek a szegény férjek fölött; mikor az ő feleségük is egyedül volt otthon, éjfélig, éjfél után egyig, kettőig, négyig, hajnalhasadásig . . . De bizony a türelmes angyal is megunná az ilyen hosszu strázsálást, mely nem is egyszer esik meg, hanem legalább is hatszor heténkint.

De ne tessék elfejteni, hogy ezek — kivételek.

(Folyt. köv.)

00000471

— **Testvérgyilkossági kisérlet.** Rémületes gyilkossági kisérlet történt kedden, folyó hó 15-én a megyénkbeli Velence községben. Egy romlott lelkü suhanc az édes testvérét akarta borotva-késsel megölni, még pedig a vád szerint förtelmes okok miatt. Az eset a következő: Velencén Takács Ignác nyugalmazott tanitónál tartózkodott már régebb idő óta felesége testvérének két gyermeke, a 19 éves Szombati Pál és a 15 éves Szombati Róza. A két testvér napról-napra folytonosan pörlekedett egymással és Takács, a testvérek elejtett szavaiból körülbelül kiértette azt is, hogy az örökös pörlekedésnek mi lehet az oka. Amint észrevette a dolgot, rögtön adott a fiunak 10 koronát, hogy menjen fel Budapestre és keressen magának munkát. Szombati Pál, — aki téglagyári munkás — f. hó 10-én el is utazott, de 13-án már ismét Velencén volt s Takácsék házának a padlásán rejtőzött el. Takácsné, hogyan-hogyan sem, tudott arról, hogy öccse a padláson van s vitt is fel neki élelmet, de egyuttal felszólitotta, hogy minél előbb utazzék el Velencéről. A fiu ezt meg is igérte, ámde szavát nem tartotta be. Kedden délelőtt a a padlásföljáró ajtaján levő lyukon át leste a nővérét s mikor észrevette, hogy a leány az udvaron megy keresztül, előugrott rejtekéből s egy élesre fent borotva-késsel el akarta metszeni nővére nyakát. A megrémült leány, amint a fényes kést meglátta, kétségbeesetten sikoltozni kezdett és kezeivel, amennyire birta, védekezett. Igy történt, hogy a gyilkos szerszám Szombati Rózának nem érhette a nyakát, hanem a mellét vágta el borzalmas módon. A leány sikongatására előfutott emberek a merénylő testvért lefogták és átadták a csendőröknek, akik nyomban letartóztatták és vallatóra fogták. A gyilkosszándéku Szombati Pál azt vallotta, hogy azért akarta megölni nővérét, mert észrevette, hogy erkölcstelen életet folytat s hiába kérte szép szóval, hiába fenyegette, még sem javult meg. A fiu ezen majdnem szimpatiát keltő vallomásával szemben azonban egészen mást állit a leány és Takács Ignác. E vád szerint a fiut a lehető legförtelmesebb bün terheli. Azt mondja Szombati Róza, hogy őt Pál folytonosan üldözte szerelmével s többször megfenyegette már, hogy megöli, ha nem lesz az övé. Takács Ignác szintén ezt értette ki a gyermekek pörlekedő szavaiból s éppen azért sietett eltávolitani a fiut a házból, hogy a botránynak elejét vegye. Az ocsmány eredetü testvérgyilkossággal vádolt fiut a csendőrök behozták a helybeli vizsgálóbiróhoz, aki a vallomások alapján fentartotta a fiu letartóztatását. Szombati Róza sérülése igen sulyos, de azért valószinü hogy sikerül őt az életnek megmenteni. A szenzációs bünügyben a nyomozás tovább folyik.

— **Akik sértegetnek.** Kellner Andor budapesti és Hoffman Nándor szabadkai illetőségü vigécek városunkban csavarogtak s még hozzá dr. Kerekes Lajos h. polgármestert hivatalos működésében sértegették, miért is a rendőrség mindkettőt 6 napi elzárásra és illetőségi helyükre toloncolásra itélte.

Egy-két főgimnázium első osztályába járó tanulót ellátásra elfogad egy hivatalnok család. Cím a kiadóhivatalban.

— **Kedvezményes menetdijak a Déli Vasuton.** Szent István ünnepe alkalmából a déli vasut magyar államasairól f. évi augusztus hó 17-től kezdődőleg Budapest déli vasutra mérsékelt áru menettérti jegyek adatnak ki és pedig oly módon, hogy az utasok az I. kocsiosztályban két II. osztályu, a II. kocsiosztályban két III. osztályu egészjeggyel, a III. osztályban pedig egy II. osztályu rendes menetjeggyel utazhatnak Budapest déli vasutra és vissza. A szomszédos forgalom ezen menetdijkedvezményből ki van zárva. Gyorsvonatok a megfelelő gyorsvonati jegyek váltása mellett használhatók. Oly megálló helyekre nézve, melyek rendes menetjegykiadással nem birnak, ezen menetkedvezmény ki nem terjed. Ezen kedvezményes jegyek f. aug. 17—20. napjain, az utóbbi napon azonban legkésőbb a d. e. órákban valamennyi menetrendszerü vonathoz adatnak ki. A visszautazásnak augusztus hó 20-án és 22 én kell megtörténnie és pedig olyképen, hogy augusztus 20-án legkorábban a Budapest déli vasut állomásról ugyanazon este induló utolsó vonat használható. Utmegszakitás sem az oda sem a visszautazásnál nincs megengedve. Gyermekek részére külön kedvezmény nem engedélyeztetik. A váltott menetjegyek Budapest déli vasutra érkezés alkalmával nem adatnak le, minthogy azokat a visszautazás alkalmával is fel kell mutatni.

— **Sötét bün.** Bicskén egyik háznak a lakói az épület félreeső helyén borzalmas leletre bukkantak. Egy csecsemő hullát találtak s rögtön értesitették róla a csendőrőrsüt, amely még aznap kinyomozta, hogy a csecsemő anyja Ürögdi Julia bicskei hajadon, aki szégyenletében ölte meg gyermekét. A gyilkos anyát letartóztatták, az eljárást meginditották.

— **Halál a vonaton.** Égi Pálné, fehérvári vasuti hordár felesége tegnap Budapestre utazott s mikor a kelenföldi állomáson le akart szállni a vonatról, a kocsi feljáróján rosszul lett, szédülés fogta el és eszméletlenül összeesett a vonat mellett. Az utasok rögtön a szerencsétlenül járt asszony segélyére siettek, de már nem tudtak rajta segiteni, mert az asszony azonnal meghalt. Holttestét a törvényszék orvostani boncoló intézetébe szállitották. Az asszony hirtelen halálát valószinüleg szivszélhüdés okozta.

! **Fogak** Kovács Dezső műfogászati termében Székesfehérvár (Rózsa-u. 5 sz. a. I. emelet Zirci templommal szemben.) !

— **Balesetek.** A tegnapelőtti vihar Sárközy Józsefnét épen utközben érte, mikor kocsin Zámolyról falujába, Sárkeresztesre igyekezett. A dühöngő vihartól, menydörgéstől és villámtól a lovak megijedtek s elkezdtek száguldani ugy, hogy a kocsis sem birta azokat visszatartani. A kocsi felborult s a kocsin ülők az árokba estek. Sárközy Józsefnének történt csak baja, aki az esés közben jobb karját eltörte. Tegnap kötözték be kezét a Szent György kórházban.

Oláh Dezső 8 éves sárszentmiklósi fiu tegnap délután az udvarukon a cséplőgép körül játszadozott s a csillagkerék elkapta a szerencsétlen gyermek jobb kezét és arról a mutató, közép és hüvelyk ujját leszakitotta. Behozták a Szt. György kórházba.

Ujonnan épült 5 szobás modern uri lakás, zárt folyosóval, fürdő és cselédszobával a lakás előtt szép kis kerttel, Várkörut 43 szam alatt (a Petőfi-utcával szemben) kiadó.

— **Gyujtogató gyermek.** F. hó 14-én délután fél 6 óra tájban özv. Peresztegi Nagy Istvánné Öreg-utcá 35 sz. alatti lakos udvarán álló tyukól kigyuladt, de a tüzet a házbeliek csakhamar eloltották. A nyomozás során a rendőrség megállapitotta, hogy a tüzet Szabó Ferenc kőmives 9 éves József nevü fia okozta, aki gyufával meggyujtotta a tyukól kukoricaszárral fedett tetejét.

— **Tüz.** Ma délután fél 1 órakor özv. Lipp Ágostonné Kigyó-utce 2. sz. alatti házának padlásán a kéménybe nyuló összekötő gerenda tüzet fogott s égni kezdett, de a tüzoltók csakhamar eloltották, igy a kár jelentéktelen.

— **Elnyomott aratósztrájkok.** Dinnyésen és Szilfamajorban az aratók sztrájkba léptek és elhagyták a pusztát. Mivel a sztrájkbalépésük jogtalan volt és ezáltal szerződésszegést követtek el, a csendőrök visszakisérték őket a munka szinhelyére, ahol csendőri fedezet mellett tovább folytatták a munkát.

— **A részeg kocsis.** F. hó 15-én este fél 10 óra tájban Susánszki István bérkocsis részeg állapotban Scholcz János mérlegkészitőt és családját szállitotta a palotai-utcán át hazafelé. A „Perec" táján veszélyessé válván a kocsiban tartózkodás, Scholczék a kocsiról leugráltak s a bérkocsis viteldiját ki akarták fizetni. Minthogy a kocsis magas viteldijat követelt azt csak a rendőrségen lett volna hajlandó Scholcz János kifizetni. Az ittas bérkocsis éktelen lármát csapott és Scholz Jánossal dulakodni kezdett, majd Zavaros Aladár rendőrkapitány közbelépésére a kocsira feltült s elvágtatott. A rendőrség a bérkocsis ellen az eljárást meginditotta s őt a legszigorubban fogja megbüntetni. Ugy is kell.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.
Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
ugyszintén
papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
bőrkabátok, utazóbundák, raglan-felöltők, kabátok.

Valódi
Aspirint
vásárolunk eredeti
Tablettákban
20 db. K. 1.20.
Minden Tablettára az ASPIRIN szó van rábélyegezve.
Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld u. Leverkusen b. Mülheim a Rhein

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000472